

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 66/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lasten ja nuorten harjoittamasta nöyryytysväkivallasta ja siihen kohdistettavista toimenpiteistä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Sillanpään /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 66/2023 vp:

Minkälaisia toimia hallitus on tekemässä lasten ja nuorten harjoittaman nöyryytysväkivallan ehkäisemiseksi ja kitkemiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Petteri Orpon hallitusohjelmassa Suomi on turvallinen ja vakaa oikeusvaltio. Yhteiskuntamme ja kansalaistemme kohtaamat haasteet koskettavat useita yhteiskunnan sektoreita, ja niiden tunnistamisessa ja niihin tarttumisessa vaaditaan yhä enemmän yhteistyötä ja uudenlaisia toimintatapoja. Muutokset toimintaympäristössä edellyttävät myös sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon toimijoiden toimivaltuuksien ja resurssien lisäämistä. Vahva ja välittävä Suomi huolehtii kansalaistensa turvallisuudesta kotona, kaduilla ja rajoilla. Rikollisuuden ja muiden yhteiskunnallisten ongelmien torjumisessa panostetaan ennaltaehkäisyyn, juurisyiden tunnistamiseen ja rikosvastuun toteutumiseen.

Hallituksen tavoite on nostaa poliisitehtävissä toimivien määrä 8 000 henkilötövuoteen vaalikauden loppuun mennessä poliisin operatiivisen toiminnan vahvistamiseksi. Poliisin henkilötövuosimäärän kasvattamisella vaikutetaan osaltaan myös alaikäisten henkilöiden tekemien rikosten tutkintaan esitutkintalain kiireellisyysvaatimuksen mukaisesti. Nopealla esitutkinnalla ja rikosprosessilla tuetaan yhdessä muiden tukitoimien kanssa yksilön rikoskierteen katkaisemista ja rikosten ennalta ehkäisemistä. Vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa hallitus osoitti lisärahoitusta 1,037 miljoonaa poliisin ennalta estävän työn vahvistamiseksi erityisesti suurimmissa kaupungeissa. Tällä rahalla vahvistetaan jo olemassa olevissa rakenteissa poliisin läsnäoloa ja jalkautumista, lisätään poliisin näkyvyyttä kouluissa ja sosiaalisessa mediassa ja näin voidaan ennalta ehkäistä nuorten rikoskierteitä ja esimerkiksi jengien vaikutuspiiriin ajautumista. Tämän lisäksi poliisi sai 1,44 miljoonaa nuorten rikoskierteen ehkäisemiseksi painottaen poliisin nopeita tutkinnallisia keinoja nuorten rikoksiin puuttumiseksi.

Väkivallan tekeminen sekä sen uhriksi joutuminen painottuvat nuoriin ikäryhmiin. Hallitus suhtautuu nuorten tekemiin rikoksiin vakavasti ja on hallitusohjelmassa painottanut nuorisoriikollisuuden ja katujengien torjuntaa. Ohjelmassa on sitouduttu ottamaan käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden määrätietoiseksi torjumiseksi ja vähentämiseksi. Ilmiön tehokas torjunta vaatii toiminnassa keskeisiltä ministeriöiltä tiivistä yhteistyötä koko hallituskauden ajan. Hallituksen tavoitteena on laatia vuoden 2023 loppuun mennessä laaja toimenpideohjelma, jolla katkaistaan nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntyminen Suomessa. Sisäministeriö kutsuu syksyn 2023 aikana nuorisoriikollisuuden torjunnan kannalta keskeiset viranomaiset sekä sidosryhmät pääkaupunkiseudulta keskustelemaan nuorisoriikollisuuden torjunnan mahdollisista lyhyellä aikavälillä saavutettavista konkreettisista toimista.

Moniammatillinen Ankkuritoiminta puuttuu nuorten tekemiin rikoksiin ja muuhun ei-toivottuun toimintaan matalalla kynnyksellä. Toiminnan tavoitteena on katkaista mahdollinen rikoskierre ja muu ei-toivottu, nuoren tulevalle elämälle ja muulle yhteiskunnalle vahingollinen käyttäytyminen varhaisessa vaiheessa. Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti Ankkuritoimintaa kehitetään edelleen kattavammaksi ja toimivammaksi.

Hallitus vahvistaa rikostorjuntaa kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi. Hallitus varmistaa, että poliisilaki, pakkokeinolaki ja esitutkintalaki tukevat rikostorjuntaa riittävällä tavalla. Hallitus vahvistaa välillisen tekemisen oppia siten, että alle rikosvastuukäisen lapsen rikolliseen tekoon yllyttävä henkilö katsotaan useammin rikoksen tekijäksi. Lisäksi arvioidaan tämän toiminnan säätäminen koventamisperusteeksi tai kriminalisoinniseksi omana rikosnimikkeenä.

Hallitus tulee selvittämään mahdollisuudet lisätä nöyryytys törkeän pahoinpitelyn kvalifiointiperusteeksi tai rikoksen koventamisperusteeksi ja tekemään tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Tällaista nöyryytystä olisi esimerkiksi teon kuvaaminen ja materiaalin eteenpäin levittäminen tai muu erityisen nöyryyttävä tekotapa.

Rikostilastojen perusteella suurin osa nuorisoväkivallan epäillyistä tekijöistä on poikia ja miehiä. Rikollisuuden yksi taustatekijä on usein henkilön syrjäytyminen. Hallitusohjelmassa kiinnitetäänkin entistä enemmän huomiota poikiin ja miehiin kohdistuviin tasa-arvo-ongelmiin erityisesti nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Hallitus laatii laaja-alaisen toimenpideohjelman nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, hyvinvointivajeen ja mielenterveyden ongelmien paikkaamiseksi. Hallitusohjelma sisältää rahoituksen lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistamiseksi sekä liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistämiseksi. Hallitusohjelman mukaan lastensuojelulakiin tehdään tarvittavat, lapsia turvaavat lainsäädäntömuutokset, joilla alle rikosvastuun olevien lasten rikoskierre saadaan katkaistua. Hallitusohjelmaan sisältyy myös kirjauksia lasten ja nuorten lukutaidon vahvistamisesta ja nuorten huumeiden käytön ehkäisystä.

Helsingissä 29.9.2023

Sisäministeri Mari Rantanen

VN/26477/2023-SM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: